

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SO del. do SA Bożenna Rolińska
Protokolant: sekr. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2016 r. w Lublinie

sprawy J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wypłatę emerytury od wcześniejszej daty

na skutek apelacji wnioskodawcy J. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 22 października 2015 r. sygn. akt IV U 725/15

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i ustala J. T. prawo do wypłaty emerytury od dnia 8 sierpnia 2014 roku;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz J. T. kwotę 165 (sto sześćdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Bożenna Rolińska Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Barbara Hejwowska

III AUa 13/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 12 maja 2015 r. ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury wnioskodawcy J. T. w formie zaliczki od dnia 1 kwietnia 2015 r. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca złożył wniosek o wznowienie świadczenia w dniu 15 kwietnia 2015 r., dlatego na podstawie art.129 powołanej ustawy podjęto wypłatę świadczenia od dnia 1 kwietnia 2015 r.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Zamościu złożył wnioskodawca zaskarżając decyzję w całości, zarzucając rażące naruszenie przepisu art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2013r.) poprzez jego błędną interpretację, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że wnioskodawcy J. T. przysługuje prawo do wypłaty emerytury od następnego dnia od daty rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, tj. od dnia 8 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 22 października 2015 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 24 czerwca 2014 roku organ rentowy odmówił wnioskodawcy J. T. przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Na skutek wniesionego przez wnioskodawcę odwołania wyrokiem z dnia 22 stycznia 2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt. IV U 1037/14 Sąd Okręgowy w Zamościu zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 24 czerwca 2014 r. i ustalił wnioskodawcy J. T. prawo do emerytury poczynając od dnia 1 kwietnia 2014 r. – na podstawie art.184 ustawy z dnia 17 grudnia (...). o emeryturach i rentach z FUS. Zarówno na dzień złożenia wniosku o emeryturę z dnia 25 kwietnia 2014 r. jak i na dzień wydania zaskarżonej decyzji wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu.

Decyzją z dnia 23 marca 2015 r. ZUS, wykonując prawomocny wyrok, przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 kwietnia 2014 r., tj. od daty określonej w wyroku Sądu. W decyzji wskazano, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż wnioskodawca kontynuuje zatrudnienie, a w celu podjęcia wypłaty należy przedłożyć w Oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Pozwany pouczył wnioskodawcę o warunkach wypłacania mu emerytury. Od decyzji tej wnioskodawca nie złożył odwołania. Tak więc wypłata świadczenia nie była realizowana gdyż prawo do niego uległo zawieszeniu ze względu na kontynuowanie zatrudnienia przez ubezpieczonego.

Wnioskiem z dnia 15 kwietnia 2015 r. J. T. zwrócił się do organu rentowego o przeliczenie świadczenia przez uwzględnienie okresu odbywania służby wojskowej w oparciu o dołączoną książeczkę wojskową oraz o podjęcie wypłaty emerytury. Do wniosku zostały dołączone dwa świadectwa pracy wystawione przez (...) SP.J. B. W., J. W.: z dnia 8 sierpnia 2014 r. potwierdzające zatrudnienie wnioskodawcy w okresie od 8 stycznia 2013 r. do 7 sierpnia 2014 r. oraz z dnia 7 kwietnia 2015 r. potwierdzające zatrudnienie w tej Spółce w okresie od 11 sierpnia 2014 r. do 1 kwietnia 2015 r.

W dniu 4 maja 2015 r. J. T. złożył kolejny wniosek o przeliczenie wysokości emerytury z uwzględnieniem okresu zatrudnienia we (...) w oparciu o dołączone dokumenty i wniósł o wypłatę emerytury od dnia 1 czerwca 2014 r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 12 maja 2015 r. ZUS dokonał przeliczenia świadczenia należnego wnioskodawcy i podjął wypłatę emerytury w formie zaliczki od dnia 1 kwietnia 2015 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, aktach niniejszej sprawy, aktach sprawy o sygn. IV U 1037/14 oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy złożonych w niniejszej sprawie. Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, że w okresie wcześniejszym składał wnioski o podjęcie wypłaty emerytury, jednocześnie składając świadectwa pracy, bowiem zarówno w aktach emerytalnych, jak i w aktach sprawy dotyczącej ustalenia wnioskodawcy prawa do emerytury o sygn. IV U 1037/14 brak jest jakichkolwiek dowodów potwierdzających takie stwierdzenie. Ponadto należy zauważyć, że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury w dniu 25 kwietnia 2014 r. i w tej dacie warunkiem przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku w oparciu o przepis art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 r., (po zmianie przepisu art. 184 ust. 2 dokonanej ustawą z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw) nie było już rozwiązanie stosunku pracy. Stąd niecelowe było składanie przez wnioskodawcę w postępowaniu o przyznanie prawa do emerytury świadectw pracy.

Sąd Okręgowy orzekł, że stosownie do treści art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r., 748) świadczenia wypłaca się od dnia powstania prawa do niego ale nie wcześniej niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek o świadczenie lub wydano decyzję z urzędu. Z kolei z treści art. 103a cyt. ustawy wynika konieczność zawieszenia emerytury jeśli emeryt kontynuuje zatrudnienie bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury.

W ocenie sądu odwołanie wnioskodawcy co do roszczenia o wypłatę emerytury za okres od 1 czerwca 2014r. do 31 marca 2015r. jest bezzasadne bowiem zgodnie z przepisem art. 135 ust. 1 tej ustawy wypłata emerytury mogła być podjęta nie wcześniej niż od miesiąca, w którym wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o jej podjęcie. J. T. wniosek o podjęcie wypłaty emerytury złożył w dniu 15 kwietnia 2015 r. wraz z dokumentem potwierdzającym rozwiązanie stosunku pracy, dlatego wypłata emerytury mogła być realizowana najwcześniej od dnia 1 kwietnia 2015 r.

Zauważyć należy, że gdyby wnioskodawca złożył świadectwo pracy z dnia 8 sierpnia 2014 r. jeszcze w sierpniu 2014 r. to najwcześniej mógłby otrzymywać emeryturę od dnia 8 sierpnia 2014 r., wobec rozwiązania stosunku pracy z dniem 7 sierpnia 2014 r., a nie od 1 czerwca 2014 r.

Organ wykonując prawomocny wyrok Sądu decyzją z dnia 23 marca 2015 r. przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 kwietnia 2014 r. ust.1 ustawy emerytalnej z zawieszoną wpłatą z powodu kontynuowania zatrudnienia - wobec braku dokumentów potwierdzających rozwiązanie stosunku pracy i oświadczenia zwartego we wniosku emerytalnym o kontynuowaniu zatrudnienia. Z rozstrzygnięciem organu rentowego zawartym w tej decyzji wnioskodawca zgodził się, bowiem nie złożył od niej środka zaskarżenia. Tak więc poczynając od dnia 1 kwietnia 2014 r. prawo wnioskodawcy do emerytury w związku z nie wykazaniem przesłanek określonych w art.103 ustawy emerytalnej pozostawało zawieszona i nie było podstawy do realizacji. Z treści wniosku o emeryturę z dnia 25 kwietnia 2014 r. wprost wynikało, że skarżący pozostaje w stosunku pracy. Podnieść należy, że stosownie do treści art. 116 ust. 5 ustawy emerytalnej do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Wobec oświadczenia wnioskodawcy o kontynuowaniu zatrudnienia organ rentowy nie był zobowiązany do przeprowadzania postępowania wyjaśniającego w tym zakresie. Okoliczność rozwiązania stosunku pracy w świetle art. 184 ustawy emerytalnej – w brzemieniu obowiązującym od dnia 4 grudnia 2013 r. - nie miała wpływu na przyznanie emerytury przez Sąd wyrokiem z dnia 22 stycznia 2015 r. Wnioskodawca nabył prawo do emerytury na podstawie art. 184 cyt. ustawy. Przepis ten zawiera przesłanki jakie muszą zostać spełnione aby ubezpieczony urodzony po 31 grudnia 1948 r. nabył prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Wśród tych wymogów nie występuje warunek rozwiązania stosunku pracy na dzień złożenia wniosku o emeryturę. Tak więc wnioskodawca mógł pozostawać w zatrudnieniu. Dlatego też organ rentowy w decyzji z dnia 23 marca 2015 r. wykonując wyrok tutejszego Sądu potwierdził tylko nabycie prawa do świadczenia, zawieszając jego wypłatę zgodnie z powołaną normą prawną (art.103a).

Skoro wnioskodawca kwestionuje zasadność zawieszenia prawa do emerytury winien był zaskarżyć decyzję, która o powyższym rozstrzygała, tj. decyzję z dnia 23 marca 2015 r. Tymczasem zaskarżona decyzja z dnia 12 maja 2015 r. podejmuje wypłatę świadczenia, jest zatem konsekwencją uprzedniego wstrzymania wypłaty, którego wnioskodawca nie kwestionował. Zgodnie z treścią art. 135 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznawia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu.

Wnioskodawca wniosek o podjęcie wypłaty świadczenia złożył w dniu 15 kwietnia 2015r. pomimo, iż faktycznie do rozwiązania stosunku pracy doszło wcześniej.

Istotne jest to, że wnioskodawca w dacie ustalenia prawa do emerytury, tj. w dniu 1 kwietnia 2014 r. kontynuował zatrudnienie bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu i nie skarżył

decyzji wykonującej ten wyrok. Tym samym w świetle dowodów zgromadzonych w aktach rentowych organ rentowy pozostawał w przekonaniu, że wystąpiła przesłanka do zawieszenia prawa do emerytury i wstrzymania jej wypłaty - art. 103a w zw. z art. 134 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy.

Od tego wyroku apelację wniósł wnioskodawca J. T. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie prawa materialnego:

a. przepisu art.129 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędną interpretację a w konsekwencji uznanie, że pismo wnioskodawcy z dnia 15 kwietnia 2015 roku z dołączonym świadectwem pracy jest nowym wnioskiem o wypłatę, a nie kontynuacją wniosku o przyznanie i wypłatę świadczenia od dnia 8 sierpnia 2014 roku – od dnia następnego od rozwiązania umowy o pracę przez wnioskodawcę

b. przepisu art.135 ust.1 ustawy poprzez jego błędne zastosowanie

c. przepisu art.9 kpa poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że organ rentowy nie miał obowiązku zbadania, czy wnioskodawca pozostaje w stosunku pracy

2. naruszenie prawa procesowego art.233 § 1 kpc poprzez błędną ocenę materiału dowodowego w postaci pisma wnioskodawcy z dnia 15 kwietnia 2015 roku i potraktowanie go jako wniosku o wypłatę świadczenia, a nie potwierdzenie prawa do wypłaty świadczenia.

Wnosił o zmianę wyroku i przyznanie wnioskodawcy prawa do wypłaty emerytury od dnia 8 sierpnia 2014 roku ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sadowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, a jej uwzględnienie skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego.

Stan faktyczny w sprawie nie był sporny: wnioskodawca J. T. złożył w dniu 25 kwietnia 2014 roku wniosek o przyznanie emerytury. i wskazał w nim, że w dalszym ciągu kontynuuje zatrudnienie. Organ rentowy decyzją z dnia 24 czerwca 2014 roku odmówił mu prawa do emerytury z uwagi na niewykazanie wymaganego 15 letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach oraz 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Na skutek odwołania wniesionego przez wnioskodawcę Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 22 stycznia 2015 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia(...). Wyrok uprawomocnił się 3 marca 2015 roku. W wykonaniu tego wyroku, działając z urzędu, decyzją z dnia 23 marca 2015 r. organ rentowy przyznał emeryturę od daty określonej w wyroku, ustając wysokość świadczenia oraz zawiesił wypłatę wskazując, że ubezpieczony kontynuuje zatrudnienie. W dniu 16 kwietnia 2015 roku wnioskodawca dołączył dodatkowe dokumenty dotyczące jego okresów składkowych oraz zwrócił się o wypłatę emerytury, przedkładając świadectwo pracy, z którego wynika, że stosunek pracy ustał w dniu 7 sierpnia 2014 r. Organ rentowy potraktował pismo jako wniosek o wznowienie wypłaty świadczenia i orzekł o wznowieniu wypłaty wyłącznie od miesiąca złożenia wniosku, tj. kwietnia 2015 roku.

Należy zwrócić uwagę, że do dnia uprawomocnienia się wyroku, tj. 3 marca 2015 r. wnioskodawca nie miał statusu emeryta. Prawo to dopiero zostało ustalone i po tej dacie organ mógł rozważać istnienie podstaw do zawieszenia wypłaty świadczenia. Dla wydania prawidłowej decyzji w tej kwestii konieczne było ustalenie aktualnego stanu faktycznego. Od złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury, zawierającego informację o kontynuowaniu zatrudnienia przez ubezpieczonego, minął okres ponad roczny. Organ nie poczynił jednak żadnych ustaleń, zakładając, że zatrudnienie dalej trwa.

Postępowanie w wykonaniu wyroku z dnia 22 stycznia 2015 roku, w toku którego należało ustalić ewentualne zawieszenia prawa do emerytury, nie było nowym postępowaniem. Stanowiło ono kontynuację pierwotnego postępowania z wniosku o ustalenie prawa do emerytury. Należało więc zweryfikować okres zatrudnienia ubezpieczonego i dopiero wówczas wydać stosowną decyzję. Nie należy przy tym tracić z pola widzenia faktu, że to właśnie organ ewidencjonuje składki płacone na rzecz ubezpieczonych. Wystarczyło więc, dla wstępnej weryfikacji, zbadać za jakie okresy opłacane były należne składki na konto ubezpieczonego i ewentualnie żądać od niego dalszych wyjaśnień. Tymczasem, organ poprzestał na założeniu, że ubezpieczony w dalszym ciągu pracuje i wydał zaskarżoną decyzję. Co więcej, organ potraktował pismo ubezpieczonego z dnia 24 kwietnia 2015 r. jako nowy wniosek o wznowienie wypłaty emerytury.

Stosownie do art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 roku, poz.748) prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia świadczenia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa a wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, natomiast w myśl nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu (art. 129 ust.1 ustawy). O ile zatem pierwszy z powołanych przepisów odnosi się do nabycia prawa do świadczenia, o tyle drugi dotyczy prawa do jego realizacji, samo bowiem abstrakcyjne spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia nie stanowi podstawy do jego wypłaty. Nie budzi wątpliwości, że w przepisie art. 103a ustawy chodzi o zawieszenie prawa do wypłaty świadczenia emerytalnego. Przepis ten łączy konsekwencje w postaci zawieszenia prawa do świadczenia i w efekcie wstrzymania jego wypłaty z kontynuowaniem zatrudnienia po ustalonym w decyzji organu rentowego dniu nabycia prawa do emerytury, a nie z kontynuowaniem zatrudnienia po ustaleniu tego prawa decyzją organu rentowego. Taka wykładnia może być uznana za prawidłową w sytuacjach typowych, gdy przesłanki nabycia prawa do emerytury nie budzą wątpliwości a prawo do świadczenia zostaje ustalone w decyzji organu rentowego w terminie określonym w art. 118 ust. 1 ustawy bezpośrednio po złożeniu przez zainteresowanego formalnego wniosku o emeryturę. W sprawie niniejszej prawo ubezpieczonego do emerytury zostało ustalone wyrokiem Sądu Okręgowego na skutek postępowania odwoławczego, a do daty wydania decyzji ustalającej prawo do emerytury w wykonaniu prawomocnego wyroku upłynął znaczny okres od złożenia wniosku o świadczenie. W takim przypadku interpretacja omawianego uregulowania wymaga zastosowania wykładni funkcjonalnej. Trudno wymagać od ubezpieczonego, aby rozwiązał stosunek pracy z pracodawcą zatrudniającym go w momencie składania wniosku o ustalenie prawa do emerytury i - w przypadku wydania przez organ rentowy decyzji odmownej - oczekiwał na rozstrzygnięcie przez sąd kwestii swojego uprawnienia do tego świadczenia, tracąc źródło dochodu ze stanowiącej podstawę jego utrzymania pracy zarobkowej. Przepis art. 103a ustawy należy zatem interpretować w ten sposób, że w razie ustalenia prawa do emerytury orzeczeniem organu odwoławczego, zawieszenie jej wypłaty w przypadku kontynuowania przez emeryta zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy nie może nastąpić przed dniem ustalenia nabycia prawa do emerytury w decyzji organu rentowego. Oczywiście w takim przypadku organ rentowy zobligowany jest do dokonania rozliczenia przychodów ubezpieczonego za okres wsteczny przez ich porównanie z określonymi w przepisach limitami, celem ustalenia, czy przychody te uzasadniały zawieszenie wypłaty świadczenia lub jego zmniejszenie na zasadach określonych w art. 104-106 ustawy.

Z tych względów zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję należało zmienić i Sad Apelacyjny na mocy powołanych powyżej przepisów oraz art.386 § 1 KPC orzekł, jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach Sąd Apelacyjny oparł na przepisach art.98 KPC oraz § 12 ust.2 i § 13 ust.1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1348).